

האביב של חפרפר / יצירה מקורית של "פנס הקסם"

יוצרי ההצגה:

עיבוד: אור ארנסט - סופרת ועורכת. חברה באגודת הסופרים העברים. בוגרת החוג לפילוסופיה, ולימודי תואר שני בפילוסופיה יהודית, אוניברסיטת ת"א. orererst.co.il
עיצוב ותכנות: מאיר סדן - מעצב, מתכנת, מרצה לטיפוגרפיה באקדמיה "בצלאל" ובבית הספר לאמנות "מנשר". בוגר "בצלאל", אקדמיה לעיצוב ואמנות ירושלים. meirsadan.com
איור: מאיה שליפר - מאירת עבור הוצאות ספרים, עיתונים ומגזינים. בוגרת "בצלאל", אקדמיה לעיצוב ואמנות ירושלים. mayashleifer.com
ליווי אמנותי: ליאת שבתאי - יוצרת תיאטרון, שחקנית, בובנאית. זוכת פרס הבמה על הצגתה "ים קטן". בוגרת "החממה", תיאטרון הקרון, ולימודי משחק, סמינר הקיבוצים. Traintheater.co.il (תחת אמנים).

תקציר העלילה

הסיפור מתאר יום בחייו של חפרפר. אנו פוגשים אותו בבוקר, במחילת-ביתו מתחת לאדמה. על חפרפר לנקות ולסדר את ביתו לקראת האביב. במהלך הניקיונות מואס חפרפר במטלות הבית, ופורץ החוצה - אל האביב שממתין בחוץ. שם הוא יפגוש את חברו עכבר, שיכיר לו את הנהר ואת שוכניו. הם יקנחו בפיניק משעשע בחיק הטבע, ולעת ערב אף יוזמן לישון בבית עכבר.

רקע להבנת העלילה

הסיפור הוא עיבוד מספרו הקלאסי של קנת גרהם: "הרוח בערבי הנחל", המציג את אנגליה הכפרית של תחילת המאה העשרים, ובה חיות קטנות ומאנשות, ביניהן חפרפר ועכבר. זהו שיר הלל לאהבת טבע, לקשרי ידידות ולהנאת חיים פשוטה ותמימה, והוא משופע בפיוט והומור (רק כאנקדוטה נספר כי מקובל לראות בכמיהת חפרפר לצאת החוצה את כמיהתו של גרהם עצמו לברוח ממשרה אפרורית בבנק בלונדון אל חיי טבע כפרי על גדת נהר התמז).

הסגנון/ז'אנר

"ספרים מתעוררים לחיים": שחקנית יחיד מפעילה איורים המוקרנים על גבי ספר. זהו תיאטרון בובות דיגיטלי, שבו תחת ידיה של השחקנית, ניעורות דמויות הסיפור. השחקנית מפעילה ומדבבת אותן, ומציגה לילדים את הסיפור תוך אינטראקציה איתם.

העיבוד הבימתי

על הבמה כן ציור עליו מונח ספר גדול ממדים. במרחק מה ממנו מוצב מקרן. ביד השחקנית שלט שעמו היא מפעילה את הדמויות המאורות המוקרנות על גבי הספר, ובידה האחרת היא מדפדת בספר ומניעה את העלילה.

פיתוח טכנולוגי חדשני משתמש בשפת תיאטרון בובות, כדי "להעיר" את הספר והסיפור לחיים. השחקנית, שהוכשרה בהפעלת הטכנולוגיה, מתווכת לילדים באופן חווייתי סיפור מהספרות הקלאסית העולמית.

שאלות לדיון לקראת צפייה

הסיפור מתאר יום בחיי חפרפר קטן שחי באדמה ויוצא החוצה לטייל. הוא פוגש את חברו עכבר, והם שטים יחד בנהר, משוחחים, ונהנים בטבע.

1. האם חפרפרות ועכברים יכולים לשוחח כבני אדם? מדוע הסיפור מציג חיות המדברות ומתנהגות כמו אנשים, ומה אפשר ללמוד מכך?

יש המון סיפורים שבהם חיות וחפצים מדברים ונוהגים כאנשים: סיפורים כמו "חוות החיות" של ג'ורג' אורוול, "פו הדוב" של א.א. מילן, "החתול במגפיים" מאת שרל פרו. זהו אמצעי ספרותי הנקרא "האנשה": להאניש (ב"א" ולא להעניש ב"ע"): זה לשייך לחיה, לחפץ או לכל דבר לא אנושי - תכונות אנושיות: אופי והתנהגות, מחשבות, רגשות, ואף מראה אנושי (עכבר הולך על שתיים).

○ **ילדי גן:** בואו נחשוב על דוגמאות להאנשה: ינשוף חכם, עפיפון רוקד, צב ביישן, הר הגעש רתח מכעס, הטווס השחצן... תוכלו לנחש מדוע צורפו דווקא התיאורים האנושיים הללו? (עיני הינשוף/תנועת עפיפון ברוח/ראש הצב מתכנס/לבה מתפרצת/פרישת הזנב)

○ **ילדי בי"ס:** מה "מרוויחים" מהאנשה? מדוע המספר בחר להשתמש באמצעי ספרותי שכזה? האם אפשר ללמוד יותר מנקודת מבטה של חיה? האם נרשה לעצמנו להזדהות יותר? האם המסר בסיפור יכול לעבור טוב יותר? יתכן שבדרך קלילה ולא מציאותית אפשר לומר דברים רציניים על המציאות, לדוגמה, במשלים, שדרך החיות אנו לומדים על רגשות, על החברה שאנו חיים בה, על דרכי התנהגות וערכים.

2. הסיפור מתמקד בחוויית הבילוי בטבע. האם יש הבדל בין בילוי בעיר או בחיק הטבע?

בעיר יש הרבה גירויים ואפשרויות: ללכת לסרט בקולנוע, לשבת בגלידרייה, להסתובב ברחובות, לשחק במתקני ספורט, להיכנס למוזיאון או לספרייה ציבורית, ועוד ועוד... גם בטבע יש מגוון אפשרויות: טיול רגלי, פיקניק, תצפית ציפורים, להשתכשך בים/אגם, ועוד...

○ אילו הבדלים אתם מוצאים? רעש מול שקט, היכן מבזבזים יותר כסף, היכן זקוקים ליותר דמיון כדי למצוא ולהמציא משחקים...

3. תיאטרון בובות דיגיטלי - ההצגה שאתם עומדים לראות משתמשת בפיתוח טכנולוגי שאין אותו בעולם. זו המצאה ישראלית ואתם בין הראשונים שהולכים לראות אותה. בעזרת שְׁלֵט מפעילה

השחקנית דמויות מאוירות המוקרנות על גבי ספר.

○ היכן לדעתכם טכנולוגיה מאוד עוזרת? (רפואה/תקשורת), היכן היא עלולה לפגוע? (מייתרת משרות, מנתקת אותנו), איך לדעתכם יהיה החיבור בין עולם הספר לטכנולוגיה בהצגה שתראו?

שאלות לדיון לאחר צפייה

1. **מטלות מול רצונות** - חפרפר עזב את מטלות הבית וברח אל האביב שבחוץ. הסופר, קנת גרהם, חלם לעזוב את העבודה המשעממת שלו בלונדון האפרורית, ולעבור לחיות בכפר. הוא הזדהה עם חפרפר שברח מהמחילה החשוכה אל האביב שבחוץ.
 - מה דעתכם? האם מותר לפעמים ללכת אחרי הרצונות, הלב, החשק שלנו באותו רגע ולזנוח את המטלות שלנו? מה קורה כשההורים מבקשים שנסדר את החדר ואנחנו מחליטים לעשות משהו אחר? מה הייתם עושים במקום חפרפר?

2. **"במקום לנקות לכבוד האביב, חפרפר העדיף לחגוג את האביב - בחוץ"**
 - מה דעתכם על המשפט הזה? לפעמים אנחנו שוכחים לחוות משהו כי אנחנו עסוקים בלתעד אותו, להתכונן אליו או לדבר על אודותיו. לדוגמה, כשאנו מתלהבים מפרח אנחנו מצלמים אותו - וזה נפלא כי אז יש לנו מזכרת ואנחנו יכולים לשתף אחרים, אבל חשוב לא לשכוח - פשוט להתכופף ולהריח אותו. יש לכם דוגמאות למשהו כזה מחיי היומיום?

3. **החזרה לטבע** - העכבר בסיפור מסמל את הנאות החיים הפשוטות: לשוט בנהר, ליהנות מהאוויר והנוף, לערוך פיקניק.
 - הסיפור נכתב לפני יותר ממאה שנה, כשלא היו מחשבים וטלפונים וטלוויזיה - האם אתם חושבים שעדיין אפשר ליהנות מחיים פשוטים בטבע?
 - **לילדי גן:** מתי בפעם האחרונה ביליתם בטבע? איפה הייתם? עם מי הייתם? איך היה לכם?
 - **לילדי בי"ס:** הייתם מסוגלים להיות יום אחד בטבע מבלי להביא איתכם משחקים/ניידים?

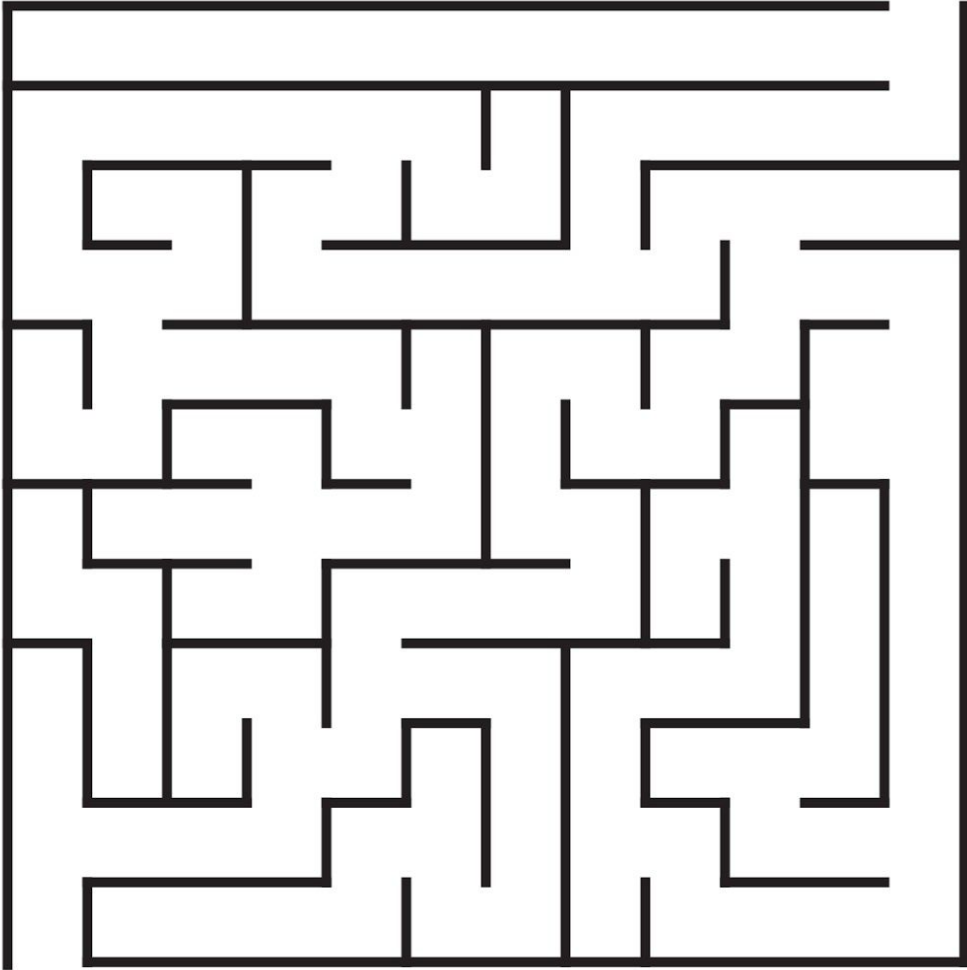
4. **הטבע של כולנו** - חפרפר התחמק מארנב שדרש שישלם לו כדי לבלות בטבע.
 - האם הטבע תמיד של כולנו? לפעמים צריך לשלם כדי ליהנות מהטבע, מדוע לדעתכם?

5. **"וזה היה רק היום הראשון של האביב"** - כך הסתיים הסיפור.
 - תוכלו לדמיין מה לדעתכם קרה ביום למחרת?

6. **טכנולוגיה** - הסיפור משתמש בטכנולוגיה חדשה. השחקנית השתמשה בשלֶט כדי להפעיל את הדמויות המאוירות.
 - מה ההבדל בין מה שראיתם לבין סרט אנימציה רגיל?
 - מה ההבדל בין ספר רגיל לבין הספר שהיה בהצגה?
 - בספר רגיל יש איורים מה קרה לאיורים בספר שבהצגה?

7. **השחקנית הניעה את דפי הספר כדי לחקות זרימת נהר, במקום להקרין אנימציה של נהר זורם.** מדוע לדעתכם?
 - אולי כדי להראות שגם לספר, כמו כל דבר, יש איכויות ויכולות נוספות, ושכדאי ליהנות מהם? שהמסר הוא שטכנולוגיה עוזרת אך היא לא צריכה להחליף כל דבר, ושיש יופי וערך בעולם מסורתי כמו בעולם מודרני, ובשילוב בין השניים.
 - מה חשבתם על החיבור בין הספר להקרנת האיורים?

עזרו
לחפרפר
להגיע
לספר: